

CONCLUSIONS DEL WORKSHOP

“EL FIL DE LA SOSTENIBILITAT”

TERRASSA, 11 DE NOVEMBRE

Projecte “ACTE: una xarxa per la innovació”

Oportunitats de futur. És el que tots i totes cerquem davant de la situació de crisi actual.

Per assolir aquest objectiu, hem d'apostar per la innovació com l'eix transversal de les nostres actuacions, preservant i potenciant, això sí, la base industrial amb què ens ha proveït el tèxtil quan era columna vertebral de moltes de les economies dels territoris membres d'ACTE.

És a dir, hem d'aprofitar els fonaments industrials tèxtils per a fer un pas endavant i desenvolupar solucions més enllà del propi sector.

Per aconseguir-ho, creiem que el que cal és analitzar-ne la situació actual i traçar el full de ruta per al futur.

I, després, actuar. Actuar en línia amb l'estratègia marcada.

I això és el que hem fet avui aquí i, si em permeteu tirar una mica més enrere, el que ja vàrem fer poc més d'un any ençà, quan, dins del marc de la jornada “El fil de la innovació”, vam analitzar estratègies d'innovació en el tèxtil que poguessin esdevenir línies d'acció en el nostre treball amb el sector, bé des de les administracions públiques, bé des de l'empresa privada o el tercer sector.

En aquella ocasió, apuntàvem algun element que ens serveix de fil conductor per ambdues trobades. Dèiem:

“El tèxtil i la innovació són dues característiques pròpies dels nostres territoris i de la manera de ser de les nostres comunitats.

Nosaltres, territoris i ciutats tèxtils, davant dels reptes econòmics i socials que se'ns plantegen, encarem la construcció de nous models de treball basats en les economies de xarxa, i l'intercanvi i la transferència de coneixements, esdevenint regions que aprenen, que s'avaluen i que milloren constantment, i que decideixen sobre el seu propi futur, sense renunciar a res”.

En aquest sentit, atesa la situació econòmica actual, mitjançant la jornada d'avui hem tractat d'esbossar, des de l'òptica pública i comptant amb la participació privada, per on poden passar part de les oportunitats de negoci per al futur.

Des d'ACTE, creiem fermament que una d'aquestes oportunitats passa per la Compra Pública, entesa com una eina de promoció d'una economia innovadora i sostenible.

Tal i com ja ens apuntava la catedràtica en Economia d'Empresa Moss Kanter l'any 1995¹, les administracions públiques poden actuar d'imants *-magnets*, deia ella- que atraguin i creïn activitat responsable als seus territoris, concentrant els esforços de tots els agents socials en la recerca del benefici comú i, alhora, també del de cadascun d'ells. És a dir, que es creïn

“infraestructures socials”, les quals poden servir per cohesionar, millorar la qualitat de vida dels habitants del territori i crear projectes comuns.

Apostar, doncs, per la implantació d'una compra pública responsable, amb impacte en múltiples sectors i agents, incentivant-ne unes relacions més responsables, es configura com un potent instrument innovador en la via de cercar solucions comunes per a les problemàtiques que tots els nostres territoris estan patint.

O sigui, treballar en la línia que ens apuntava en Joan Antoni Melé: ajudar, des de les administracions, en el canvi d'una economia animal basada en la por i l'egoisme a una economia de dimensió humana que incorpori elements de consciència i responsabilitat.

Per altra banda, segons dades actuals, les compres públiques representen aproximadament el 18% del PIB de la Unió Europea, una proporció que s'ha mantingut força estable els darrers anys. A Espanya, la xifra, tot i ser menor, també és significativa: la contractació pública del conjunt d'Administracions Públiques representa al voltant del 13% del PIB. L'any 2008, l'administració pública espanyola va comprar diferents productes tèxtils, com ara vestuari per a forces armades, cossos de seguretat i empreses públiques, i material sanitari, com benes, gases o apòsits, entre d'altres, per valor de 575 milions d'euros, segons l'estimació realitzada per CITYC, el director del qual és avui entre nosaltres, com bé sabeu.

Aquestes xifres fan clarament palesa la vàlua quantitativa de les contractacions públiques, circumstància que justifica, per si sola, la intervenció en aquest àmbit per part de les Administracions.

Tanmateix, més enllà d'aquestes xifres, també hem d'analitzar la vessant qualitativa de les compres públiques. Ens referim a la multitud de petites i mitjanes empreses, presents en els nostres territoris, que es podrien beneficiar de l'aplicació de clàusules socials i ambientals en els processos de licitació.

En aquest sentit, durant la jornada d'avui s'han presentat alguns casos de compres públiques com a motor d'innovació: plans globals com el de la Generalitat de Catalunya o de l'Ajuntament de Barcelona que porten a terme actuacions adreçades a fomentar l'R+D+I, mesures socials i de foment de l'ocupació, ambientalització de la contractació, fixació de quantia per a la reserva social, impuls de la compra verda en els contractes menors, etcètera.

Complementàriament, l'exemple de la ciutat de Zuric en la compra de camises de cotó ecològic per a la policia local ha evidenciat la necessitat del compromís polític, implicació dels treballadors, la participació dels proveïdors i l'assessorament d'una entitat especialitzada com Helvetas per a l'èxit d'iniciatives en favor de l'aplicació de clàusules innovadores en les contractacions públiques.

En aquesta mateixa línia es manifestava la Unió Europea a través de la "Small Business Act"ⁱⁱⁱ que podríem traduir com la "Iniciativa a favor de les petites empreses" (i mitjanes, afegim nosaltres). Concretament, en l'àmbit de les compres públiques, la Comissió Europea explicitava la següent recomanació: realitzar esforços significatius per reduir els obstacles que encara troben les PIMES per accedir a la contractació pública.

Així, la inclusió de clàusules específiques en els processos de contractació podria afavorir la participació de les PIMES en els procediments de contractació pública, especialment d'aquelles petites i mitjanes empreses dels nostres territoris que estan apostant per la innovació, la sostenibilitat i la inserció social com a vectors transversals de la seva activitat. Una de les eines per assolir-ho és el diàleg competitiu entre comprador i proveïdor, com apuntaven en Joaquim González i en Francesc Xavier Padrós.

O sigui, amb uns processos de licitació que, sense discriminar injustament altres empreses, apostin per fer prevaler criteris socials i ambientals, i en segona instància també els econòmics (quan analitzem l'impacte a llarg termini); estarem impulsant l'activitat empresarial i la creació d'ocupació en les nostres viles i territoris. És a dir, estarem creant una imatge de marca de les administracions lligada a la responsabilitat social.

I són diversos els elements que ens indiquen que hem d'anar en aquesta línia:

- En primer lloc, s'aprecia un creixement del nombre de persones que es dediquen a la innovació i desenvolupament a Espanya en el si del sector tèxtil/confecció. Aquesta situació va lligada al fet que el nombre d'empreses que realitzen R+D, i la despesa que hi destinen, hagi augmentat, circumstància que ve marcada pel creixent interès de les empreses a incrementar el nivell de coneixements per a concebre noves aplicacions derivades.

Conseqüentment, una de les mesures per potenciar aquestes empreses i reforçar la seva aposta per la innovació és l'aplicació de clàusules específiques en els processos de licitació.

- En segon lloc, les xifres del comerç exterior: segons dades de l'Observatori Industrial del Sector Textil-Confecció, s'observa un important creixement de les importacions del sector, que en el 2008 es van situar en nivells propers als 14.000 milions d'euros, és a dir, un augment del 40% sobre l'any 2003. Aquest creixement s'ha centrat bàsicament en els productes de confecció, amb un creixement del 73% en el període de referència, i que ja representen més del 70% del total d'importacions del sector.

La creixent globalització també es reflecteix en les zones d'origen de les importacions. Mentre el 2003, més de la meitat del total procedia d'altres països de la Unió Europea, en l'actualitat, la principal zona de subministrament és Àsia, amb el 42%, superant a la Unió. En aquest àmbit, sense ànim d'introduir pràctiques discriminatòries i injustes vers els productes estrangers, la contractació pública permet establir criteris que garanteixin que

la producció d'aquestes importacions s'ha realitzat en les condicions adequades a nivell humà, social i de respecte ambiental. Com hem dit, no es busca perjudicar aquests països productors, sinó determinar unes "regles del joc" que siguin iguals per a tots i no propiciar, així, l'entrada en el mercat de productes que no són ni respectuosos amb el medi ambient ni tampoc amb les persones que els confeccionen. Especialment, si tenim en compte que el cost laboral representa un percentatge molt baix del preu de les peces de roba que es venen a Europa.

- En tercer lloc, la importància de la sostenibilitat en la societat actual. Com s'ha visualitzat en la ponència de Guillem Ricarte, director general de Creafutur, aquest és un tema present en la nostra vida quotidiana i al qual atorguem una importància preferencial, malgrat que Espanya encara és un país relativament poc actiu en comparació a d'altres del nostre entorn.

Així, la sostenibilitat és un àmbit que ofereix múltiples oportunitat de negoci: des d'aspectes genèrics com el "*cradle-to-cradle*" i el "*sharing*" fins a oportunitats concretes per al sector com la moda retornable.

En aquest sentit, el paper de les administracions públiques és clau en la mesura que poden esdevenir exemple i model a seguir per la resta d'agents socials.

Tots aquests elements, juntament amb les reflexions que hem pogut escoltar durant el dia d'avui, ens condueixen a voler impulsar, des de la jornada "El fil de la sostenibilitat" de Terrassa, les següents línies d'actuació:

1. Mitjançant actes com el d'avui o manuals específics, com la Guia per a la Compra Pública elaborada per SETEM que teniu a les carpetes, donar a conèixer als compradors públics les possibilitats que ofereix la normativa per obtenir més i millors ofertes, tèxtils i d'altres àmbits, en els processos de contractació pública.
2. Per mitjà de clàusules socials, establir mesures de discriminació positiva a microempreses i PIMES perquè aconseguixin l'accés a mercats públics sense atemptar contra la lliure competència en el mercat (factible en virtut de l'article 271 de la nova llei de contractes). Entre d'altres mesures, es podria potenciar la subcontractació d'empreses de l'entorn territorial immediat, impulsant, alhora, la generació d'Unions Temporals d'Empreses per a les licitacions públiques. En aquesta línia, el "punt de trobada virtual" que impulsarà la Generalitat de Catalunya pot esdevenir una excel·lent eina.
3. Impulsar la col·laboració entre els centres tecnològics i els compradors públics, per tal d'aprofitar al màxim les potencialitats dels processos de licitació. Entre d'altres, s'hauria de fer èmfasi, des de l'Administració, en la necessitat d'assegurar la traçabilitat dels

processos de producció i distribució, mitjançant la inclusió de clàusules específiques en les licitacions.

4. Apostar per l'ampliació de la Junta Consultiva de la Contractació Pública, amb la incorporació de més empreses i experts de diferents àmbits.

Per finalitzar, farem referència a la tipologia d'actuacions que volem implementar des d'ACTE, aprofitant el Grup de Treball específic en l'àmbit de les compres públiques que s'ha constituït en el si de l'associació:

- En primer lloc, propiciar la inclusió de clàusules socials i ambientals en la contractació pública, mitjançant el partenariat i la concertació local.
- En segon lloc, potenciar la compra ambientalment respectuosa, mitjançant accions de formació i informació dels socis d'ACTE.
- Tercer, impulsar accions i elaborar documents per fer palesa la contribució a la reducció de l'impacte ambiental que es pot realitzar amb la compra responsable: per exemple, reducció del consum d'energia, d'aigua i d'emissions de CO₂, molt importants en el tèxtil i d'altres sectors.
- Quart: aconseguir que ACTE sigui un assessor fix de la Junta Consultiva de Contractació dels respectius països de la Unió Europea, amb l'objectiu de garantir la competitivitat i qualitat de prestació de serveis en compres públiques.
- I, finalment, avaluar, per part d'ACTE, cap a inicis de l'any 2010, l'impacte de les possibilitats de la nova llei de contractes respecte el mercat generat per les empreses locals, la creació de llocs de treball, la qualitat d'aquests llocs, la millora dels índexs ambientals i d'aspectes ètics en termes de moda i salut.

Així doncs, a mode de conclusió, podem afirmar que amb el treball realitzat avui i les línies d'actuació que tot just acabem d'apuntar, es fa ben palès que tenim molta feina per endavant, però que l'afrontem amb la il·lusió i el convenciment que la contractació pública innovadora i sostenible és una excel·lent oportunitat per al futur del sector tèxtil i d'altres sectors de les nostres economies.

ⁱ KANTER, R.M. (1995) "La nueva clase directiva mundial (World Class): progreso local en una economía global", Ediciones Paidós Ibérica, S.A., Madrid.

ⁱⁱ Comissió Europea, "Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "Think Small First" - A "Small Business Act" for Europe" {SEC(2008) 2101} {SEC(2008) 2102}